

jan jemelka
obrazy a grafiky

29. 11. 2025 – 22. 1. 2026

galeriezet

Město Velká Bystřice

<< titulní strana: **černý potok** (detail),
2022–2024, akryl na plátně, 122 × 82 cm

kterak užitečněji strávit život...

*pampeliško, konečně, kterak užitečněji strávit život?
dobýt co nejvíce světla a zachytit co nejvíce rosy!*
jakub deml

verše ze sbírky básnických apostrof jakuba demla *moji přátelé* nás uvádí doslovně i symbolicky do díla malíře, grafika a autora vitrají jana jemelky. tyto demlovy křehké básně se totiž staly inspirací k jeho prvnímu rozsáhlejšímu stejnojmennému grafickému cyklu (1980–1982), provedenému technikou vícebarevného dřevořezu. jednotlivé listy tohoto cyklu již tehdy rozvinuly všechny charakteristické rysy jeho pozdější práce, jimiž jsou okouzlení a úžas nad přírodou a mužně křehké zachycení jejích detailů a současně také spirituální kontemplace našeho bytí v přírodě.

„dobýt co nejvíce světla a zachytit co nejvíce rosy!“ tedy světlo a rosa – slunce a voda. jsou to mnohovýznamové symboly, jejichž prizmatem můžeme číst jemelkovy obrazy, počínaje prozářenými olejomalbami krajinných detailů z úbočí svatého kopečku: *opadal, v květu, raněná jabloň, ráj...* až po grafické listy *švestička, topol s mízou, jabloň*.

jako dobývání světla lze také interpretovat jemelkovu tvorbu chrámových vitrají. tato práce v sobě soustřeďuje tolik činností, která jedna bez druhé nevedou k dobrému výsledku. znamená to nejen zpracovat často již dané téma do plošné kompozice, ale také správně vycítit řeč prostoru s plným respektem k jeho kvalitám a jeho historii – vpustit do prostoru chrámu tolik světla, kolik si žádá. „okno je sítnicí očí kostela. je opakem zdi. je to styk hmoty s nehmotou. paprsek světla nám dává tušit, jak vypadá myšlenka a vanutí ducha. okno vyplněné sklem tvoří plát nové hmoty – hmoty oduševnělé. v okně se odehrává drama proměny, toto rozhraní mezi tady a tam... rozjetí okna ranním světlem je stejný zázrak, jako když rozkvetne golgota. okny stoupá dovnitř jas.“ (z textů jana jemelky k vlastním vitrajím). a v ten okamžik přichází ke slovu umělcova koloristická schopnost třibená citlivým pozorováním přírody, aby ten úžas proměnila ve chvalozpěv, vždyť posláním okna v chrámu je hledat barvu nekonečna... na výsledné podobě vitrají je v neposlední řadě důležitá také jejich finalizace ve sklářském ateliéru. jan jemelka jej šťastnou volbou nalezl v bakově nad jizerou u sklářského mistra petra kolínského. ve spolupráci s ním vzniklo od roku 1980, kdy byla osazena první dvě jemelkova okna v kostele sv. barbory v olomouci chvalkovicích, téměř padesát vitrají osazených většinou v sakrálních prostorách ve vlasti i v zahraničí. jimi se jan jemelka zařadil mezi přední tvůrce tohoto oboru v českých zemích. na řadě z jejich realizací se významnou měrou podílel také olomoucký architekt tomas černoušek (1927–2001), který se vedle své architektonické praxe dlouhodobě zabýval filosofií, dějinami a teorií umění a možnostmi uměleckého jazyka v křesťanské liturgii. adekvátní odezvu těchto svých snah nalezl právě u mladých umělců jana jemelky, otmara olivy a později i u pavla hřebíčka, které přitom všemožně podporoval, uváděl jejich dílo a přes ideologické překážky napomáhal k realizacím jejich výtvarných prací.

vedle malby a tvorby vitrají se jan jemelka věnoval také grafice. jeho doménou se stal vícebarevný dřevořez, který mu umožňoval propojit monumentalitu malířských děl s křehkostí grafické

z cyklu **moji přátelé** – j. deml, 1986,
barevný dřevořez, 40 × 30 cm

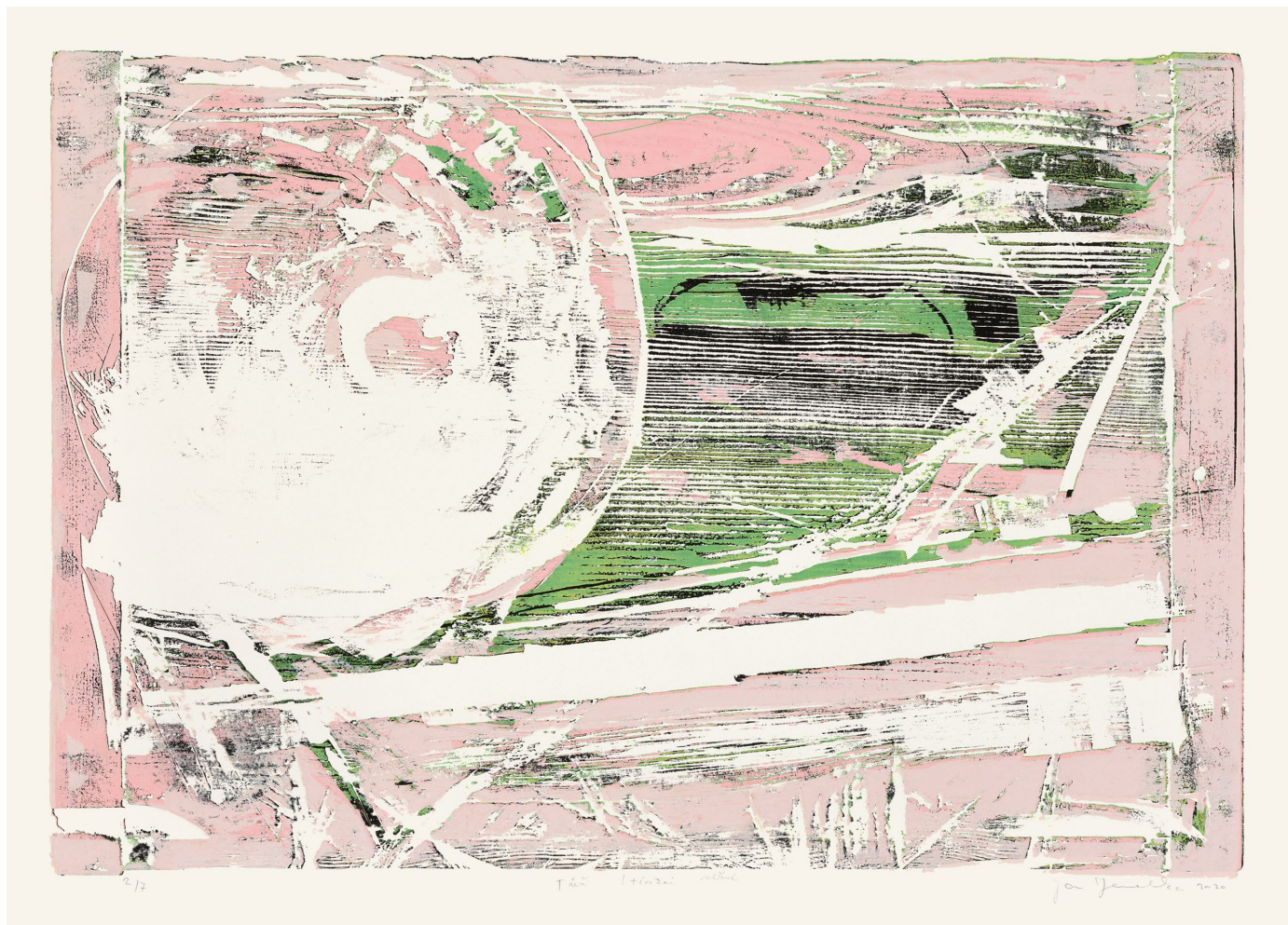

z cyklu **moji přátelé** – j. deml, 1986,
barevný dřevořez, 40 × 30 cm

techniky a filosofickým ponorem námětu. často svými grafickými listy pokračoval v tématech svých olejomalb a vitrají. jeho grafická tvorba byla roku 2016 oceněna sdružením umělců grafiků hollar *hlavní cenou za grafiku roku*. odnesl si ji za grafický list zimní let, inspirovaný básní gerarda m. hopkinse, v níž básník obdivuje letící poštolku, její ladnost, pokládání se do vzduchu. s jemelkovou grafickou tvorbou úzce souvisí jeho ilustrační tvorba. nejčastěji ji zaměřuje na grafický doprovod oblíbené poezie. vedle již zmíněných demlových *mých přátel* to jsou básně mariny cvetajevové, osipa mandelštama, zdeňka volfa, jiřího v. vyorálka, michala altrichtera a dalších). spoluvytvářel také vizuální styl knižní produkce nakladatelství *refugium* olomouckého *centra aletti*, na němž se ve spolupráci s grafikem tomasem ježkem podílel.

jan jemelka si za půlstoletou tvůrčí cestu vypracoval nezaměnitelný malířský a grafický styl, charakteristický spontánním rukopisem, gestickou malbou a expresivní barevnou škálou. tato, často až hymnická, barevnost byla zpětně ovlivněná jeho vitrážovou tvorbou, při níž vycházel z barevných kombinací středověkých oken, jejichž autoři pracovali s kombinacemi základních barev: červenou, modrou, žlutou, zelenou a černou. jakoby tyto čisté barvy byly odrazem palety stvořitelovy.

okruh námětů jemelkových obrazů a grafik je na první pohled až přímočaře jednoduchý: tvoří jej především příroda, nahlížená prostřednictvím detailu, nebo naopak širokého panoramatického pohledu. co však tvoří tato díla mimořádnými, je jejich intenzivní osobní prožitek. ať se jedná o aleje stromů pod svatým kopečkem u olomouce, nebo o krajinu jeseníků, je v přírodních motivech jemelkových obrazů vždy přítomná křesťanská transcendence. a příroda se zase stává významovou součástí i jeho křesťanskou ikonografií inspirovaných děl. tato vzácná jednota ve své autentičnosti, spolu s brilantním uměleckým rukopisem, náleží k tomu nejryzejšímu a nejkvalitnějšímu v českém umění posledních let.

tůň, 2019, barevný
dřevořez, 50 x 73 cm

> ježíškova košilka, 2021,
barevný dřevořez, 80 x 42 cm

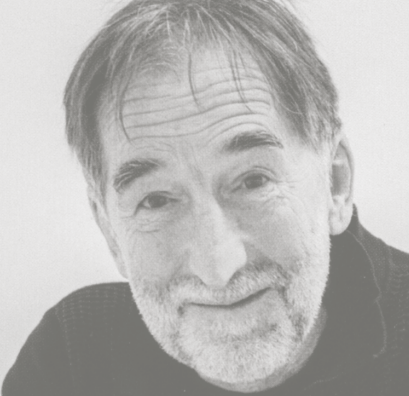

< žlutý potok III. (vyteklo nebe), 2022,
akryl na plátně, 120 × 82 cm

žlutý potok I. (vzkříšení), 2020,
akryl na plátně, 120 × 80 cm

galeriezet

zámek náměstí 775
783 53 velká bystřice
tel.: +420 774 818 153
galeriezet@velkabystrice.cz
www.galeriezet.cz

jan jemelka

*1953 praha | malíř, grafik, autor vitrají, ilustrátor

studium

- 1968–1972 střední uměleckoprůmyslová škola v brně,
prof. Jiří Coufal
1972–1978 akademie výtvarných umění v praže,
prof. Jan Smetana

realizace

- olomouc – chválkovice, ř. k. kostel sv. barbory, *chléb a víno*,
dvě barevná lepená vitrajová okna, 1980
uherské hradiště – sady, ř. k. kostel panny marie, *maria*,
dvě barevná vitrajová okna, 1982
zbýšov u brna, smuteční síň, *noční krajina*, barevné vitrajové
okno, 1984
uherské hradiště – kunovice, ř. k. kostel sv. petra a pavla,
klasy a vínice, sedm barevných vitrají, 1985
řeznovice u ivančic, ř. k. kostel, *chvály*, dvě malovaná
okna, 1986
nové losiny, ř. k. kostel sv. isidora, *duch svatý*, vitraj, 1987
krnov, ř. k. kostel sv. martina, *dějiny spásy*, dvě vitraje, 1987
kozlovice, ř. k. kostel sv. barbory a sv. archanděla michaela,
andělé, deset barevných vitrají, 1986–1989
olomouc, arcibiskupský kněžský seminář, kaple sv. cyrila
a metoděje, *povýšení sv. kříže*, pět vitrají, 1991
brno – stará líšeň, ř. k. kostel sv. jiljí, *poslední soud*, osm
barevných vitrají, 1991–1992
střelná u lidečka, ř. k. kostel nanebevzetí panny marie, *marino
srdce*, čtyři barevné a šest monochromních vitrají, 1992
lhota u malenovic, ř. k. kostel sv. michaela, *archanděl michael*,
kruhová vitraj, 1992–1993
lohberg (německo), exerciční dům sv. michaela, *hořící keř*,
boží oko, *beránek*, tři vitraje, 1993–1995
olomouc, azylový dům, *pokání*, vitraj, 1994
brno, kongregace sv. cyrila a metoděje, kaple, *studna*,
vitraj, 1994
kolín nad labem, kaple noviciátu tovaryšstva ježíšova, *duch
svatý (vane kam chce)*, 1994–1995
maribor (slovinsko), ř. k. kostel panny marie matky církve,
hlavní loď a eucharistická kaple, *plášť panny marie*, *beránek
spasitel*, *kristus v marii*, vitraje, (110 m², 55 m²), 1994–1997
šternberk, klášter sester klarisek – kapucínek, *bratr slunce*,
sestra luna, dvě vitraje, 1997
topolná, ř. k. kostel panny marie neposkrvněné, *andělé*,
šest barevných vitrají, 1998
nivnice, dům stáří, *svatá ludmila*, vitraj, 1998
říím (itálie), ř. k. kostel sv. uga, *pramen*, vitraj, 1998–1999
maribor (slovinsko), kaple kněžského semináře, *hostie –
slunce*, *panna maria sedmiboletná*, *panna maria královna*,
barevné vitraje, 1999
ostrava-poruba, ř. k. kostel sv. cyrila a metoděje, *kristus – slunce*,
maria královna míru, *srdce ježíšovo*, *srdce mariino*,
duha, vitraje, 1999–2002
troubky, ř. k. kostel sv. kateřiny, *po potopě*, dvě vitraje, 2001
všemina, ř. k. kostel sv. jana nepomuckého, *růženec*, osm
vitrají, 2001
radvanje (slovinsko), ř. k. kostel sv. františka z assisi, *oheň*,
země, *smrt*, tři vitraje, 2002
svatý kopeček u olomouce, hospic na svatém kopečku,
kaple, *z bolesti k slunci*, vitraj, 2003
piešťany (slovensko), exerciční dům tovaryšstva ježíšova,
svatá trojice, tři vitraje, 2004
praha, ř. k. kostel sv. ignáce, dvě vitraje, 2008–2009
velehrad, ř. k. basilika nanebevzetí panny marie a sv. cyrila
a metoděje, kapitulní síň, tři vitraje, 2014
olomouc, klášter kongregace milosrdných sester III. řádu
sv. františka, kaple sv. františka z assisi, *píseň bratra slunce*,
osm vitrají, 2015–2017

- odry, hřbitovní kaple sv. rocha, *odvalený hrob*, variabilní
reliéf s vitrají (sochařská spolupráce otmar oliva), 2022
staré město u uherského hradiště, ř. k. kostel sv. ducha,
vitraj, 2014–2025 (osazováno postupně)
maribor (slovinsko), ř. k. kostel panny marie matky církve,
kristus – slunce – v marii, vitraje, 2025

literatura

- tomáš černoušek, *jan jemelka. grafika*, galerie mladých,
brno, 1982
jan jemelka, petr veselý, *jan jemelka, pavel mühlbauer,
petr veselý*, galerie ve věži, mělník, 1985
jan dočekal, *jan jemelka. grafika*, výstavní síň okresního
kulturního střediska, třebíč, 1986
jaroslav zapletal, tomáš černoušek, *jan jemelka – obrazy,
grafika. otmar oliva – sochy*, oblastní galerie výtvarného
umění v olomouci, olomouc, 1989
jiří hůla, *jan jemelka*, 1989, vydavatel neuveden
eduard zacha, *hledáme společný jazyk. velehrad*, 1990,
ročník II., číslo 7
jaroslav zapletal, *otmar oliva, jan jemelka*, žďár
nad sázavou, 1992
jan jemelka, *jan jemelka: obrazy a grafika*, galerie základní
umělecké školy, rožnov pod radhoštěm, 1993
tomáš špidlík, tomáš černoušek, *otmar oliva, jan jemelka*,
galerie caesar, 1995
stanislav prazník, *vitraja jana jemelke*, župnijsko središče
marije matere cerkve, maribor, 1996
jiřína hockeová, michal altrichter, *jan jemelka*, dům umění
města brna, brno, 1996
tomáš černoušek, *texty*, matice cyrilometodějská,
olomouc, 1997
marko ivan rupnik, *až se stanou umění & život duchovními*,
velehrad: refugium, velehrad, 1997
jaroslav zapletal, projekt maribor, *prostor zlín*, zlín, 1997,
ročník 5., č. 6
miroslav koval, *jan jemelka: vitráže*, galerie Jiřího Jílka,
1998
marie martykánová, *jan jemelka. obrazy. grafika*, slovácké
muzeum v uherském hradišti, 2001
miloslav jemelka, *jenom jedno je srdce: deníky, vzpomínky,
dílo*. velehrad: ottobre 12, velehrad, 2002
michal altrichter, jaroslav zapletal, *jan jemelka, obrazy,
grafika. otmar oliva, sochy*, muzeum kroměřížska,
kroměříž, 2002
tomáš černoušek, *svými kořeny se dotýkáme hvězd: (deníky,
vzpomínky, texty, kresby, architektura)*. velehrad: ottobre 12,
velehrad, 2003
simeona hořková, michal altrichter, *jan jemelka*, muzeum
kroměřížska, kroměříž, 2005
irena lišková, *proměny české vitraje ve 20. století*,
bakalářská práce. brno: masarykova univerzita, 2005.
vedoucí práce
alena křížová
jan jemelka, luisa karczubová, michal altrichter,
povstávání v doteku. uchopen v skrytu, refugium velehrad –
roma, 2008, olomouc
lukáš spáčil, *jan jemelka*, bakalářská práce, ff mu, brno,
2008, vedoucí práce ivo binder
jiří olič, *jan jemelka*, galerie caesar, olomouc, 2013
ivo binder, *jan jemelka: barva*, galerie synagoga, hranice,
2017
šárka belšíková, *okouzlení krajinou. captivated by
landscape. pavel herynek. jan jemelka. Jiří krtička*, galerie
caesar, olomouc, 2018
šárka belšíková, ivo binder eds., *posvátné umění v nesvaté
době*, muzeum umění olomouc, 2022

< z řady (svatovi otiskovi), detail, 2020, barevný dřevořez, 45 × 65 cm

jan jemelka: obrazy a grafiky | 29.11.2025 – 20.1.2026

úvodní slovo: ivo binder | kurátor: jaroslav sebastian pastuszak
grafický design: petr šmalec | vydalo město velká bystřice, 2025